

Hetényi Imre dr. úttörő felfedezése lehetővé teszi Árpád sirjának felkutatását

1730 óta keresik Óbudán és környékén Árpád fejedelem sírját. Számos, nagy szakképzettségű tudós próbálta tudományos kutatásaival megtalálni, fellelni a felbecsülhetetlen értékű és jelentőségű sírhelyet. Mindaddig nem sikerült a sírt feltárni, de Hetényi Imre dr.-é, Budapest főkapitány-helyettesé az érdem, hogy közeledik a nagy probléma megoldása. Már 1911-ben, mint kezdő újságíró, (már akkor is képzett régész és nagy tudású szakember), foglalkozott Hetényi az óbudai Fehéregyháza, Alba Ecclesia problémájával. *Anonymus*, a névtelen jegyző jegyezte fel, hogy Árpádot Alba Ecclesia alatt temették el. Hetényi dr. azt akarta kutatásaival kideríteni, hol keresendő ez az eltűnt templom.

Több ú. n. határleírás található különböző nagán és tudományos gyűjteményekben. A legbővebbnek az 1356-iki oklevelet tekinthetjük. Ez Nagy Lajos egy birtokadományozási oklevele, amely megemlékezik Fehéregyházáról. A leírás, illetve a „határjárás” a „Római Hadi-útból” indul ki. Abból a szakaszból, mely a templom gyanítható helyén — illetve közelében vonult el. A Római Hadi-út, a magyarországi oklevelekben *Via Magna*, vagy *Via Antiqua* neveken szerepel. Óbuda már beépített terület volt a kutatások pontosabb feltárásakor és így a Hadiút ezen részlete ismeretlen maradt. Az 1356. oklevél (nem pedig egy későbbi, melyből sokan indultak ki ennek a problémának megfajtására, Hetényi előtt), minden magyarázata igen soká meddő maradt. Hetényi dr.-é az érdem, hogy meghatározta a Római Hadiútnak azon szakaszát, mely a határjáró oklevélnek megadta a kulcsát. Hetényi Imre orvos doktor, — újságíró, — főrendőr, és kiváló magántudós. E sokoldalúsága és képzettsége, de különösképp belső adottsága, — ösztönös nyomozó készsége vezette rá a megfajtásra.

Mint riportter-orvos és nyomozó régész és tudós egyszemélyben, kiment Óbudára. Látott egy mezőt. Ez a mező más ember szemében teljesen közömbös, búzával bevetett terület volt. Egyetlen pillantás kellett Hetényinek, hogy ösztönösen észrevegye azt az egyetlen különbséget, mely ezt a mezőt az ott lévő egyéb mezőktől megkülönböztette. *Ez a különbség egy sárga-csík volt, amely a Duna folyásának irányában húzódott. Vajjon mi okozhatja ezt a színelkülönbséget? . . .*

Az újabb megfigyelést tavasszal folytatta Hetényi Imre. A zsendülő búza színén még intenzívebben kitért a látható különbség. Hetényi dr. saját költségén ásatásokat kezdett a csík irányában, megtalálta az elveszett, illetve fel nem tárt Római Hadiút óbudai részét. Minden ezután következő okleveles kutatás őt igazolja: senki meg nem cáfolta a felfedezés helyességét. Az, hogy itt a közelben előkerül-e majd Árpád fejedelem sírja, azt csak a gondos kutatás és körülményes ásatások fogják felderíteni: Hetényi az érdem, az 1356 oklevél megszerzése. Azóta a Római Hadiút kutatásánál, de egész Európában is mindenütt döntő szerepe lett a földbe temetődött, földdel eltakart — bevetett — föld alá került kövek felett növő növényzet színének.

A Római Hadiút egy másik eltűnt szakaszának feltárása Dunapentele alatt, mintegy 4 km-en keresztül, ugyanezen elv szerint történt. Az utat a 2000 év szétmálasztotta, eltűnt az emberi szem elől. De ha alkonyatkor, az aratás utáni tarlón megáll valaki, a letűnő nap rőt fényében a mészkőben lévő parányi csillámok tükröző fényt adnak. *Ez mint széles sáv látszik:* a Római Hadiút nyomra. Ilyen meglepő felfedezés volt a London-Cornwallis repülőjárat postaszolgálatában a pilóta megfigyelése, hogy a legelőkön óriási, térképen nem jelzett köröket látott. Térképészeti szakértők nem tudták magyarázatát a megfigyelésnek, de tagadták is helyességét. Újabb repüléseknél azonban a már figyelmeztetett pilóták ismételtelen jelentették társuk megfigyelésének helyességét. Végre a hivatalos kiküldött fényképész lefotografálta a megfigyelt helyeket és a lemezek is feltűntették a megfigyelést, amely feltalálta az őskori „körsáncok” nyomát. A körsáncokat idők folyamán elszántották, állatok letaposták, eső elmosta. A földről nem látható semminemű különbség a földeken: de magasból, repülőgépről az emberi retinán képpé válik — érzékelhetővé az árnyék-vetület. Akárcsak a dunapentelei szemcsék csillogása, itt is a látás árulja el az érdekes és értékes régészeti nyomok pontosabb fekvését és helyét.

Azóta a rendszeres tudományos szolgálat is bevezette a repülőről való fotografálást — különös érzékenységű, e célra készített, előállított lemezek segítségével. Hetényi dr. nem rendelkezett ilyen tudományos eszközökkel. Ő saját költségén, de a nagykonfeciójú egyén meglátásával fedezte fel a tudományos módszer összes előnyeit

Hetényi csupán tudással és logikával és megérző nyomozó tehetségével jött rá a felfedezés jelentőségére. Egyéniségénél fogva előnyben van a hivatásos kutatókkal szemben: nem kötik előírások, saját meglátásai és megérzései szerint megy. Nem a mesterségbe vágó kötelesség, hanem a megpihenni vágyó ember kedvtelése az ő tudományos munkássága.

G. J. A.

nodellek,

szőrmedivat-
ujdonságok

Budai Napló.
1937. októ. 21.